

Dějiny psychologie

Úvod – teorie vědeckého poznání
Psychologické systémy

Teorie vědeckého poznání

- Kuhn (1962) – Struktura vědeckých revolucí
- teorie vývoje vědy
  - normální věda
  - krize
  - vědecká revoluce
- paradigma
- psychologie jako preparadigmatická věda

Teorie vědeckého poznání

- kritika Kuhnovy teorie: L. Laudan (1984, 1990, 1996)
- u většiny věd je běžné, že se v jedné době dá nalézt více paradigmat (výzkumných tradic), vědci mohou využívat metod i teorií z různých paradigmat
- přínos teorií je možno hodnotit podle jejich schopnosti řešit koncepční a empirické problémy

Psychologické systémy

- M.H. Marx a W.A. Hillix (1963) identifikovali 6 tradičních psychologických systémů
  - asocianismus
  - strukturalismus
  - funkcionalismus
  - psychoanalýza
  - behaviorismus
  - gestalt

Preskriptivní teorie

- Robert I. Watson (1967).
Psychology: a prescriptive science.
- studiem dějin psychologie identifikoval 18 přetrvávajících otázek, které většina psychologů pokládala za důležité
- označil je preskripce a vymezil je jako konceptuální dimenze se dvěma extrémními póly

Watsonovy preskriptivní dimenze

---

1. Vědomý – Nevědomý mentalismus
2. Obsahový objektivismus
– Obsahový subjektivismus
3. Determinismus – Indeterminismus
4. Racionalismus – Empirismus
5. Funkcionalismus – Strukturalismus
6. Induktivismus – Deduktivismus
7. Mechanismus – Vitalismus
8. Metodologický objektivismus –
subjektivismus

Watsonovy preskriptivní dimenze

---

9. Molekulární – Molární přístup
10. Monismus – Dualismus
11. Naturalismus – Supernaturalismus
12. Nomothetický - Idiografický přístup
13. Periferalismus – Centralismus
14. Purismus – Utilitarismus
15. Kvantitativní – Kvalitativní přístup
16. Racionalismus – Iracionalismus
17. Průřezový přístup - Vývojový přístup
18. Statický přístup – Dynamický přístup

Doplňující literatura

- ❑ Kuhn, T.S. (1997). *Struktura vědeckých revolucí*. Praha: Oikoymenh.
- ❑ [stručné shrnutí Kuhnovy knihy \(v angličtině\)](#)
- ❑ Watson, R. I. (1967). Psychology: a prescriptive science. *American Psychologist*, 22, 435-443.
- ❑ Laudan, L. (1990). Normative Naturalism. *Philosophy of Science*, 57(1), 44.

